

The Effectiveness of Spiritual Therapy on Mental Security and Social Health of Students

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Motahhareh Heidarikebriti^{1*}

Amin HajiBagheri²

Lida Nemati³

Arghavan Jalalvand⁴

Erfan Karimi⁵

How to cite this article

Motahhareh Heidarikebriti, Amin HajiBagheri, Lida Nemati, Arghavan Jalalvand, Erfan Karimi, The Effectiveness of Spiritual Therapy on Mental Security and Social Health of Students, Islamic Life Style. 2023; 7 (2) :352-358.

1. MA Family counseling, Payam Noor Semnan University, Seman, Iran (Corresponding Author).
2. MA General Psychology, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
3. MA, Guidance and counseling, Roudhan Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
4. MA Clinical psychology, Borujerd branch, Islamic Azad University, Borujerd, Iran.
5. MA, Educational Psychology, Razi University of Kermanshah, Kermanshah, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: heidarikebriti@gmail.com

Article History

Received: 2023/05/17

Accepted: 2023/05/27

ABSTRACT

Purpose: Examining the mental security and social health of students and improving it leads to the improvement of their health, so the present study was conducted with the aim of determining the effectiveness of spiritual therapy on the mental security and social health of students.

Materials and Methods: The present research method was descriptive-correlation. The statistical population was all undergraduate students of Razi University of Kermanshah in the academic year of 2022-2023, 30 of whom were selected by available sampling method and were randomly assigned to two experimental and control groups. Data collection tools included Maslow's psychological security (1952) and Keyes' social health (1998) questionnaires. The experimental group received spiritual therapy training in 8 sessions of 60 minutes, but the control group was placed on the waiting list for training. To analyze the data, univariate analysis of covariance was used with the help of SPSS version 25 software.

Findings: The results showed that there is a significant difference between the post-test and follow-up scores of the experimental and control groups in psychological security and social health. This means that the scores of mental security and social health in students have improved after therapeutic intervention ($P < 0.01$).

Conclusion: The results of the present study indicate that spiritual therapy has an effect on the mental security and social health of students, and this therapy can be used to improve the mental security and social health of students.

Keywords: Spiritual Therapy, Mental Security, Social Health, Students

اثربخشی معنویت درمانی بر امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان

واژگان کلیدی: معنویت درمانی، امنیت روانی، سلامت اجتماعی، دانشجویان.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۶

* نویسنده مسئول: heidarikebriti@gmail.com

مقدمه

دانشجویان به‌عنوان جوانان امروز و متخصصان فردای ایران یکی از اقشاری هستند که در معرض بسیاری از انحرافات و آسیب‌های اجتماعی نظیر خودکشی، انزوا، دخانیات و یا افت تحصیلی می‌باشند که هر کدام می‌تواند بر سلامت اجتماعی^۱ آن‌ها ضربه‌ای جدی وارد سازد، در واقع دانشجو با ورود به دانشگاه با محیط و شرایط جدیدی روبرو می‌شود که متفاوت از زندگی و محیط اجتماعی قبلی اوست و مسائل و مشکلاتی را تجربه می‌کند که هر کدام از آن‌ها می‌تواند سلامت اجتماعی او را تحت تأثیر قرار دهد (۱). سلامت اجتماعی بخشی از سلامت فرد است که در عرصه اجتماع به ظهور می‌رسد و زمانی فرد را می‌توان دارای سلامت اجتماعی دانست که بتواند فعالیت‌ها و نقش‌های اجتماعی خود را در حد متعارف انجام دهد، در حقیقت زمانی فرد را دارای سلامت اجتماعی می‌دانیم که بتواند فعالیت‌ها و نقش‌های اجتماعی خود را در حد متعارف بروز و ظهور دهد و با جامعه و هنجارهای اجتماعی احساس پیوند و اتصال کند (۲). مفهوم سلامت اجتماعی دارای شاخص‌های متعددی است که این ابعاد شامل: انسجام اجتماعی، پذیرش اجتماعی، همبستگی اجتماعی شکوفایی اجتماعی و مشارکت اجتماعی است (۳). برنامه‌ریزی برای ارتقای سلامت اجتماعی می‌تواند تأثیرات خوبی بر سلامت جسمی و روانی داشته باشد و بی‌توجهی به سلامت اجتماعی زمینه افزایش آسیب‌های روانی و اجتماعی در بین اقشار جامعه را فراهم می‌کند. از سوی دیگر بررسی تأثیر امنیت روانشناختی^۲ در ارتباط با محیط‌های آموزشی و رشد فراگیران توسط تحقیقاتی پیشنهاد شده است (۴). امنیت موهبت الهی و نیاز فطری انسان است و به‌عنوان یکی از انگیزه‌های اساسی بشر به شمار می‌رود، امنیت روانی که می‌تواند آن را امنیت ذهنی یا احساس امنیت درونی نیز دانست هموارترین بستر رویش خلاقیت‌ها و نوآوری‌های ذهنی است. احساس امنیت روانی از بارزترین ویژگی‌های شخصیتی افراد خلاق و تواناست و مؤثرترین شیوه ترغیب افراد به تفکر و تلاش جهت دستیابی به رشد و پیشرفت در سطوح مختلف فردی خانوادگی شغلی و اجتماعی محسوب می‌گردد (۵). مطالعه امنیت روانشناختی بسیار مهم است؛ زیرا ممکن است تأثیر قابل‌توجهی بر عملکرد و بروندهای آموزشی داشته باشد (۶). امنیت روانشناختی به‌عنوان محیطی که اعتماد و احترام متقابل ایجاد می‌کند مشخص می‌رود (۷).

یکی از راه‌های کاهش اختلالات روانشناختی، معنویت درمانی^۳ است. معنویت اشاره به شیوه‌ای دارد که افراد معنی و هدف زندگی خود را جستجو و بیان می‌کنند و در آن‌ها اتصال با خود دیگران طبیعت و روحانیت یا تقدس را تجربه می‌کنند (۸). معنویت درمانی

مطهره حیدری کبریتی*^۱
کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه پیام نور سمنان، سمنان، ایران.

امین حاجی باقری^۲
کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

لیدا نعمتی^۳
کارشناسی ارشد راهنمایی و مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

ارغوان جلالوند^۴
کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران.

عرفان کریمی^۵
کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه رازی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

چکیده

هدف: بررسی امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان و ارتقای آن منجر به بهبود سلامت آن‌ها می‌شود، بنابراین مطالعه حاضر باهدف تعیین اثربخشی معنویت درمانی بر امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان انجام شد.

مواد و روش‌ها: روش پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری تمامی دانشجویان کارشناسی دانشگاه رازی کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بودند که تعداد ۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به‌طور تصادفی ساده در دو گروه آزمایش و کنترل قرار گرفتند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسش‌نامه‌های امنیت روانی مازلو (۱۹۵۲) و سلامت اجتماعی کیز (۱۹۹۸) بودند. گروه آزمایش در ۸ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای آموزش معنویت درمانی را دریافت، اما گروه کنترل در لیست انتظار برای آموزش قرار گرفت. جهت تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد تفاوت معناداری بین نمرات پس‌آزمون و پیگیری گروه آزمایش و کنترل در امنیت روانی و سلامت اجتماعی وجود دارد. بدین معنا که نمرات امنیت روانی و سلامت اجتماعی در دانشجویان پس از مداخله درمانی بهبود یافته است ($P > 0.001$).
نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که معنویت درمانی بر امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان تأثیر دارد و می‌توان از این درمان برای بهبود امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان استفاده کرد.

۱. Social Health

۲. Mental Security

۳. Spiritual Therapy

قرار گرفتند. ملاک ورود شامل تمایل به همکاری در پژوهش، کارشناسی بودن، داشتن سلامت روان بر اساس پرونده سلامت بود و ملاک‌های خروج شامل عدم همکاری، تکمیل ناقص ابزار پژوهش و غیبت بیش از دو جلسه در فرآیند درمان بود. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسش‌نامه‌های زیر بودند:

پرسشنامه امنیت روانی: مازلو (۱۹۵۲) این پرسش‌نامه ۱۸ سؤالی را طراحی که چهار خرده مقیاس اطمینان به خود (سؤال ۱-۷)، احساس ناخشنودی (سؤال‌های ۸-۱۰)، ناسازگاری محیطی (سؤال‌های ۱۱ تا ۱۵) و دید مردم نسبت به فرد (سؤال‌های ۱۶ تا ۱۸) را بر اساس طیف لیکرت می‌سنجد. به هر پاسخ نمره یک داده می‌شود و به هر پاسخ غلط نمره صفر تعلق می‌گیرد، دامنه نمرات بین صفر تا ۱۸ هست و نمرات بالاتر نشان‌دهنده امنیت روانی بیشتر در هر مؤلفه هست و در مجموع یک نمره کل به دست آید، مازلو، روایی محتوایی آن را تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۶ گزارش نمود (۱۷). در پژوهش شمس و خلیجیان (۱۳۹۲)، روایی محتوایی پرسشنامه‌ها با استناد به نظرات متخصصان بررسی و تأیید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد (۱۸). در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد. پرسش‌نامه سلامت اجتماعی: کبیز (۱۹۹۸) این پرسش‌نامه ۲۰ سؤالی را ساخته که پنج زیرمقیاس شکوفایی اجتماعی، همبستگی اجتماعی، انسجام اجتماعی، پذیرش اجتماعی و مشارکت اجتماعی را بر اساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت (خیلی زیاد: نمره ۵ تا خیلی کم: نمره یک) می‌سنجد و سؤالات ۱ و ۶ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. دامنه نمرات بین ۲۰ تا ۱۰۰ قرار می‌گیرد؛ و نمرات بالاتر نشان‌دهنده سلامت اجتماعی بیشتر هست (۱۹). باباپور و همکاران، روایی محتوایی آن را تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۷۸٪ گزارش نمودند (۲۰). در مطالعه حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد. روند اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از اخذ مجوز لازم، هدف پژوهش برای دانشجویان بیان و موافقت ایشان برای پژوهش جلب خواهد شد. پس از نمونه‌گیری گروه آزمایش در ۸ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای آموزش معنویت درمانی را دریافت، اما گروه کنترل در لیست انتظار برای آموزش قرار گرفت. پس از پایان جلسات آموزش پس‌آزمون از هر دو گروه گرفته شد، به جهت رعایت ملاحظات اخلاقی جلسات آموزش مهارت‌های معنوی در دو جلسه برای گروه کنترل هم برگزار شد. جلسات آموزش معنویت درمانی بر اساس مداخله مهارت‌های معنوی بواله‌ری و محسنی کبیر (۱۳۹۸) بود (۲۱)، که شرح مختصر جلسات در جدول ۱ گزارش شده است.

یکی از روش‌های درمانی است که می‌کوشد تا با استفاده از مفاهیم و فنون شناخت درمانی جهت اصلاح انحرافات خطاها و باورهای شناختی که مانع پرداختن واقع‌گرا به اضطراب‌های وجودی نظیر پیش‌بینی‌ناپذیری و غیرقابل کنترل بودن، امور، مرگ بی‌معنایی و تنهایی می‌شود عمل کرده و در نهایت با کمک به پذیرش رنج و معنی آفرینی مثبت برای آنکه از طریق تصحیح باورها و تصورات انسان واره افراد از خدا ممکن است به سازگاری رنج‌دیدگان کمک کند (۹). رویکردهای معنویت درمانی درمانگران را تشویق می‌کنند که به صورت بی‌طرفانه و بدون قضاوت درمان‌جویان را به سمت مسائل مهم معنوی سوق دهند (۹). معنویت درمانی به معنای در نظر گرفتن باورهای فرهنگی مذهبی و بعد متعالی مراجعان در فرآیند درمان است، بنابراین برای اینکه درمانگر بتواند بر سلامتی جسمی و روانی مراجع تأثیر مثبت و قاطعی داشته باشد، می‌بایستی در روند درمان به مسائل معنوی و دینی مراجع بپردازد (۱۰). در پژوهش‌ها اثربخشی معنویت درمانی بر سلامت اجتماعی مبتلایان به اختلال هویت جنسی (۱۱)، سلامت اجتماعی زنان خیانت‌دیده (۱۲)، امنیت روانی دانش‌آموزان (۱۳)، امید به زندگی و رضایت از زندگی نوجوانان (۱۴) و بر بهزیستی روان‌شناختی و اقدام برای رشد شخصی دانشجویان (۱۵)، تأیید شده است.

ارتقاء سلامت اجتماعی و امنیت روانی در دانشجویان یکی از مهم‌ترین راه‌کارهای برای مقابله با این بحران‌ها و آسیب‌های اجتماعی است که نیاز به برنامه‌ریزی مدون در این زمینه دارد. ضرورت برنامه‌ریزی در این بخش، شناخت عوامل و شرایط تأثیرگذار و همچنین رویکردهای درمانی اثرگذار بر سلامت اجتماعی را می‌طلبد (۱۶). با در نظر گرفتن گسترش روزافزون ارتباطات انسانی، شناسایی عوامل برهم‌زننده آرامش و سلامت افراد و علل بروز بحران‌های اجتماعی و روانی اهمیت بیشتری یافته و متقابلاً به احساس نیاز فردی و اجتماعی به سلامت اجتماعی افزوده شده است. از این رو مطالعه حاضر باهدف تعیین اثربخشی معنویت درمانی بر امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان انجام شد و به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا معنویت درمانی بر امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان تأثیرگذار است؟

مواد و روش‌ها

روش پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری تمامی دانشجویان کارشناسی دانشگاه رازی کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند که تعداد ۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به‌طور تصادفی ساده در دو گروه آزمایش و کنترل

جدول ۱. پروتکل درمان بر اساس مهارت‌های معنوی

جلسه	محتوا	تکلیف جلسه
۱	تعریف معنویت- تعریف مفاهیم و ویژگی‌های انسان معنوی- بحث درباره دین - رابطه معنویت، خودآگاهی و سلامت- اهمیت معنویت در خودآگاهی- نیاز به معنویت و کارکرد آن در زندگی	ذکر نمونه‌هایی از تجربیات زندگی
۲	استفاده از تمثیل و روایت و اینکه دانش‌آموز خود را جای قهرمان داستان تصور کند و بگوید در چنین شرایطی چه احساسی دارد- راه‌های حل مسئله را یادداشت کند- بحث درباره راه‌حل‌های آن‌ها	از دانش‌آموزان خواسته شد که ویژگی‌های معنوی خود و تأثیرات آن در زندگی‌شان را بنویسند.

۳	مهارت بخشایشگری: تعاریف- مراحل عفو، بحث درباره مفاهیم متعدد از بخشش و گذشت، مرحله تصمیم‌گیری برای بخشیدن مرحله اقدام به بخشیدن، نتیجه بخشیدن بحث درباره مراحل قبل از بخشش و خود بخشش	نوشتن مطلبی در مورد بخشایشگری و نمونه‌هایی از بخشایشگری که توسط آنان صورت گرفته است.
۴	تعریف ذکر- مراقبه و ذکر- انواع ذکر- روش ذکر گفتن- مکان و زمان ذکر- مراتب ذکر- شرایط ذکر- آثار ذکر- موانع ذکر	بیان چندین ذکر و بررسی تأثیرات آن
۵	صله‌رحم- آثار- آثار قطع و عوامل صله‌رحم- مصادیق و شیوه‌ها- مرز صله‌رحم- الویت بندی در صله‌رحم- موارد آن- آثار دنیوی	بیان داستانی در خصوص صله‌رحم
۶	صدقه و کمک مالی- ارزش صدقه- زمان صدقه- آداب صدقه- آثار صدقه	ذکر نمونه‌هایی از صدقه دادن
۷	توکل و صبر- بررسی آثار آن- ارکان آن- زمینه و شرایط آن- فواید آن- نتایج آن از منظر قرآن- آثار رفتاری آن	ترسیم نموداری در خصوص فواید توکل
۸	نماز و دعا- فلسفه و آثار آن (دنیوی- معنوی)- اهمیت آن- آثار تربیتی- آثار آن بر روح و روان انسان- فواید طبی و درمانی، اختتامیه و جمع‌بندی جلسات	بیان فواید نماز

یافته‌ها

از بین تمام آزمودنی‌ها، ۲۱ نفر (۷۰ درصد) دختر و ۹ نفر (۳۰ درصد) پسر بودند. در جدول ۲. آماره‌های توصیفی نمرات شرکت‌کنندگان گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیرهای امنیت روانی و سلامت اجتماعی به تفکیک دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون ارائه شده است.

در این پژوهش تمامی اصول اخلاقی مرتبط از جمله محرمانه بودن پرسشنامه‌ها، رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان در پژوهش و اختیار خروج از پژوهش رعایت شده است. جهت تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ استفاده شد.

جدول ۲. اطلاعات توصیفی مربوط به امنیت روانی و سلامت اجتماعی دو گروه آزمایش و کنترل در پیش‌آزمون- پس‌آزمون

متغیر	گروه آزمایش		گروه کنترل	
	پیش‌آزمون M±SD	پس‌آزمون M±SD	پیش‌آزمون M±SD	پس‌آزمون M±SD
امنیت روانی	۱۰/۰۱±۲/۸۵	۱۲/۰۶±۲/۹۸	۹/۴۰±۳/۳۳	۸/۴۶±۳/۵۴
سلامت اجتماعی	۶۲/۸۶±۹/۷۶	۷۱/۰۲±۹/۱۰	۶۳/۳۳±۱۰/۴۶	۶۴/۷۳±۸/۳۸

نشان داد که سطح معناداری به دست آمده بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است، بنابراین دو گروه از نظر پراکندگی نمرات این متغیرها در مرحله پیش‌آزمون یکسان می‌باشند. همچنین، نتایج آزمون فرض همگنی شیب رگرسیون نشان داد که تحلیل کوواریانس عاملی تعامل گروه و متغیر امنیت روانی ($F=0/308$ و $P=0/613$) و تعامل گروه و متغیر سلامت اجتماعی ($F=0/527$ و $P=0/419$)، معنادار نمی‌باشند بنابراین مفروضه همگنی شیب رگرسیون برای متغیرهای وابسته پژوهش رعایت شده است. نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره برای تعیین اثربخشی معنویت درمانی بر امنیت روانی و سلامت اجتماعی از آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳. گزارش شده است.

طبق جدول ۲. در تمامی متغیرها، میانگین گروه آزمایش از پیش‌آزمون تا پس‌آزمون بهبود یافته است. این بهبود در متغیر امنیت روانی و سلامت اجتماعی شامل افزایش میانگین بود، در حالی که در گروه کنترل در متغیر امنیت روانی افزایش و از نظر سلامت اجتماعی تغییر ناچیز مشاهده شد؛ بنابراین تفاوت بین دو گروه در مرحله پس‌آزمون به نفع گروه آزمایش است.

با توجه به طرح پژوهشی حاضر از آزمون تحلیل کوواریانس برای تحلیل نتایج اصلی استفاده شد. ابتدا برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته پژوهش از آزمون شاپیروویلیک استفاده شد. از آنجاکه مقدار سطح معنی‌داری برای تمامی متغیرهای پژوهش بزرگ‌تر از ۰/۰۵ بود، فرض صفر رد و در نتیجه نرمال بودن توزیع این متغیرها در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید شد. نتایج آزمون لوین جهت بررسی تساوی واریانس گروه‌ها در متغیرهای وابسته پژوهش

جدول ۳. نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره تفاوت گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیرهای امنیت روانی و سلامت اجتماعی

متغیر	شاخص	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری	اندازه اثر
امنیت روانی	پیش‌آزمون	۱۴۱/۳۳	۱	۱۴۱/۳۳	۲۳/۹۴	۰/۰۰۱	۰/۴۷
	گروه	۷۴/۴۱	۱	۷۴/۴۱	۱۲/۶۱	۰/۰۰۱	۰/۳۲
	خطا	۱۵۹/۳۳	۲۷	۵/۹۰			
سلامت اجتماعی	پیش‌آزمون	۱۲۷۸/۶۴	۱	۱۲۷۸/۶۴	۳۹/۸۵	۰/۰۰۱	۰/۵۹
	گروه	۳۲۴/۳۶	۱	۳۲۴/۳۶	۱۰/۱۱	۰/۰۰۴	۰/۲۷
	خطا	۸۶۶/۲۹	۲۷	۳۲/۰۸			

بالایی از خود نشان می‌دهد و با تکیه بر موجودی که بر عزت اقتدار او هیچ نقصی نمی‌رسد، قادر مطلق و توانمند به انجام هر کاری است و نقص‌ها و ضعف‌های آن‌هایی را که به او تکیه می‌کنند جبران می‌کند (۱۳)، از لحاظ امنیت روانی، دارای اعتماد به نفس بالا، امنیت وعدم نگرانی و ترس از آینده می‌شود.

نتایج نشان داد با کنترل اثر پیش‌آزمون بین میانگین نمرات پس‌آزمون گروه‌های آزمایش و گروه کنترل در سلامت اجتماعی تفاوت معناداری وجود داشت، لذا می‌توان گفت که معنویت درمانی باعث افزایش سلامت اجتماعی در دانشجویان شده است. یافته فوق با نتایج مطالعات مرتبط در این زمینه هرچند در جوامعی متفاوت از پژوهش حاضر هستند، همسو است. به‌طور مثال مطالعه نیابتی چرندانی و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد معنویت درمانی گروهی بر سلامت اجتماعی و افسردگی در مبتلایان به اختلال هویت جنسی اثرگذار بود (۱۱). پژوهشی دیگر نشان داد که معنویت درمانی گروهی باعث بهبود سلامت اجتماعی و مؤلفه‌های انسجام اجتماعی، انطباق اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شکوفایی اجتماعی و پذیرش اجتماعی در زنان خیانت دیده گردید (۱۲). مطالعه کشمیری و فضلعلی (۱۳۹۸) نشان داد که معنویت درمانی سبب بهبود نگرانی از تصویر بدنی و احساس تنهایی دانشجویان پرستاری مبتلا به اضطراب اجتماعی شد (۲۳). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت معنویت درمانی با مکانیسم‌ها و واسطه‌هایی مانند تأثیر بر فرآیندهای مقابله‌ای فرد توانایی در حل، مسائل افزایش عزت نفس، امید، صمیمیت، کنترل، تسلی خاطر، تأمین حمایت عاطفی، تأمین تکیه‌گاه معنوی بر وضعیت روانشناختی فردی اثر گذاشته و توانمندی‌های اجتماعی فرد را تقویت می‌کند، به عبارتی معنویت درمانی می‌تواند از طریق افزایش سازگاری اجتماعی و انعطاف‌پذیری هیجانی افراد منجر به بهبود سلامت اجتماعی آنان شود. همچنین می‌توان گفت که مداخله معنوی علاوه بر کمک به افراد برای مقابله بهتر با عوامل استرس‌زای زندگی این احتمال را که استرس‌زاها اتفاق بیفتند را از طریق نوع‌دوستی بیشتر، سپاس‌گزاری، بخشش و آرامش بیشتر کاهش می‌دهد؛ به عبارت دیگر مداخلات و درمان‌های معنوی این احتمال که فرد درگیر روابط و احساسات استرس‌زا بشود را کنند. علاوه بر این حمایت اجتماعی، که افراد در گروه‌های معنوی دریافت می‌کنند می‌تواند منبع خوبی جهت تأمین سلامت اجتماعی آنان باشد.

این پژوهش نیز همچون سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی روبرو بود از جمله اینکه در پژوهش حاضر از ابزارهای خود گزارش‌دهی استفاده شد، ممکن است افراد در ابراز مشکلات خود و پاسخ به پرسشنامه‌ها صداقت و دقت کامل را به خرج نداده باشند و با توجه

با توجه به نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره جدول ۳، با کنترل اثر پیش‌آزمون بین میانگین نمرات پس‌آزمون گروه‌های آزمایش و گروه کنترل در متغیرهای امنیت روانی $\eta^2=0/32$ و $p<0/001$ و $F=12/61$ و سلامت اجتماعی $\eta^2=0/27$ و $p<0/001$ و تفاوت معناداری وجود داشت. لذا می‌توان گفت که معنویت درمانی باعث افزایش امنیت روانی و سلامت اجتماعی در دانشجویان شده است. اندازه اثر ۰/۳۲ برای امنیت روانی و همچنین ۰/۲۷ برای سلامت اجتماعی نیز نشان می‌دهند که این تفاوت در جامعه قابل توجه است.

نتیجه گیری

بررسی امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان و ارتقای آن منجر به بهبود سلامت آن‌ها می‌شود، بنابراین مطالعه حاضر باهدف تعیین اثربخشی معنویت درمانی بر امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد با کنترل اثر پیش‌آزمون بین میانگین نمرات پس‌آزمون گروه‌های آزمایش و گروه کنترل در امنیت روانی تفاوت معناداری وجود داشت، بنابراین می‌توان گفت معنویت درمانی باعث افزایش امنیت روانی در دانشجویان شده است. نتیجه به دست آمده با نتایج مطالعات پیشین در این زمینه همسو بود. به‌عنوان مثال پژوهش وریانی و شمسایی (۱۳۹۶) نشان داد آموزش مهارت‌های معنوی بر امنیت روانی دانش آموزان اثربخش بود (۵). نتایج پژوهشی دیگر نشان داد که معنویت درمانی گروهی بر بهزیستی روان‌شناختی و اقدام برای رشد شخصی دانشجویان تأثیر دارد (۱۵). در همین راستا پژوهش کمری و فولاد چنگ (۱۳۹۵) نشان داد که آموزش معنویت درمانی بر افزایش امید به زندگی افراد گروه آزمایش تأثیر معناداری داشت (۱۵). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت آموزش مهارت‌های معنوی به دلیل تأکید بر تجربه ارتباط معنادار و سالم با خود، دیگران و قدرت برتر در رفتارها و عکس‌العمل‌های روزمره، زمینه‌ساز قابلیت ارتباط موزون و هماهنگ با خداوند، خویشتن و دیگران می‌شود و موجب تغییر و اصلاح روابط فردی و اجتماعی و حل تعارضات فردی و گروهی به صورت معتدل و متوازن می‌گردد (۲۲). یعنی هرچه فرد احساس صمیمیت و نزدیکی بیشتری را نسبت به خدا داشته باشد و بر این باور باشد که خداوند بندگان خود را دوست دارد و آن‌ها را مورد عنایت و رحمت خویش قرار می‌دهد و در سختی‌ها به آن‌ها یاری می‌رساند، احساس آرامش بیشتری دارد و آزمودنی با کسب مهارت‌های معنوی می‌آموزد که خداوند اساس ایمنی است. از این رو، احساس قدرت می‌کند و در لحظات اضطراب و ترس، اعتماد به نفس

Correlational Study: Grand Canyon University; 2022.

7. Saġnak M. Ethical leadership and teachers' voice behavior: The mediating roles of ethical culture and psychological safety. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 2017;17(4); 1-17.
8. Puchalski CM, Vitillo R, Hull SK, Reller N. Improving the spiritual dimension of whole person care: reaching national and international consensus. *Journal of palliative medicine*. 2014;17(6):642-56.
9. Rostami M, Rasouli M, Kasaei R. Comparison of the effect of group counseling based on spirituality-based therapy and acceptance and commitment therapy (ACT) on improving the quality of life the elderly. *Biannual Journal of Applied Counseling*. 2019;9(1):87-110. (Persian)
10. Miller G. *Incorporating spirituality in counseling and psychotherapy: Theory and technique*: John Wiley & Sons; 2003.
11. Niabati Charandabi H, mohammadkhani g, Eisazadeh F. The Effectiveness of Group Spiritual Therapy on Social Health and Depression in Patients with Sexual Identity Disorder. *Islamic Life Style*. 2022;6(2):51-9. (Persian)
12. Mohannaei S, Gorgin B, Sheikhiani H, Golkam S, Farashbandi R. The effectiveness of group spiritual therapy on the moral foundations and social health of women Betrayed referring to psychology clinics in Bushehr. *Islamic Studies in Health*. 2021;5(1):87-100. (Persian)
13. Variani K, Shamsaei MM. A Study on Effectiveness of Teaching Spiritual Skills on Loneliness and Mental Health of First-year Female Students at Secondary Level. *Strategic Studies on Youth and Sports*. 2017;16(36):159-74. (Persian)
14. kamari S, Fooladchang M. Effectiveness of spirituality therapy training based on positivity on life expectancy and life satisfaction in adolescents. *Research in Clinical*

به تأثیر عوامل انسانی، در نتایج پژوهش محدودیت‌هایی در این خصوص به وجود آمده باشد. همچنین روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت نمونه‌گیری در دسترس بود که همین امر احتمال معرف نبودن نمونه پژوهشی را به نسبت جامعه بالا می‌برد. به همین دلیل در تفسیر نتایج پژوهش این موضوع باید این محدودیت‌ها مدنظر قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌گردد که تحقیق فوق بر روی دانش‌آموزان سایر مدارس و در دیگر نقاط کشور هم اجرا گردد تا بتوان نتایج را مورد مقایسه قرارداد. همچنین توصیه می‌گردد که با توجه به نقش آموزش مهارت‌های معنوی در امنیت روانی و سلامت اجتماعی دانشجویان، از نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه به صورت عملی در مراکز مشاوره‌ی استفاده نمود و در مدارس، کارگاه‌های آموزشی و دوره‌های آموزش مهارت‌های معنوی، در نظر گرفته شود.

References

1. Conley CS, Kirsch AC, Dickson DA, Bryant FB. Negotiating the transition to college: Developmental trajectories and gender differences in psychological functioning, cognitive-affective strategies, and social well-being. *Emerging Adulthood*. 2014;2(3):195-210.
2. Hassanpour T, Hossein M, Ghobadpour H, Sharifi M. Indicators of Social Health Promotion. *Iranian journal of culture and health promotion*. 2021;5(1):83-7. (Persian)
3. Niazi M, Shafaiimoghadam E, Khodadadi N.. Explain the relationship between mobile-based virtual social networks and citizens' social health (A Research based on Habermas's public domain approach). *Urban sociological studies*. 2020;10(35):1-26. (Persian)
4. Edenfield C, McBrayer JS. Institutional conditions that matter to community college students' success. *Community College Journal of Research and Practice*. 2021;45(10):718-34.
5. Yarian S, Rahian H, Asgharnejadfarid A, Vahedi H, Ameri NF, Dehghan Najmabadi M. Effectiveness of ontological security training on psychological safety and existential anxiety of elder people. *Journal of Gerontology*. 2019;4(1):1-10.
6. Spomer K. Psychological Safety and Academic Performance: A Quantitative

with Social Anxiety. *Islamic Life Style*. 2019;3(4):46-53. (Persian)

Psychology and Counseling. 2016;6(1):5-23. (Persian)

15. Azizmohamadi Z, Mojtabae M. Effectiveness of Spirituality Group Therapy on Psychological Well-being and Personal Growth in Female Students. *Clinical Psychology and Personality*. 2020;16(1):151-8. (Persian)

16. Safari Hr, zar a, Sepehri SZ. Comparison of social health dimensions in sport science University students with other University student from the Jahrom University. *Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing*. 2018;5(1):1-7. (Persian)

17. Maslow A. *The SI test: A measure of psychological security-insecurity*. Palo Alto, Calif: Consulting Psychologists. 1952.

18. Shams G. The Effect of Secure-Base Leadership Components on the Staff Psychological Safety: the Role of Leadership Effectiveness. *The Journal of New Thoughts on Education*. 2014;9(4):34-55. (Persian)

19. Keyes CLM. Social well-being. *Social psychology quarterly*. 1998:121-40.

20. Babapour Kheiroddin J, Toosi F, Hekmati I. Study of Determinant Factors Role of Students' Social Well-Being. *Journal of Modern Psychological Researches*. 2010;4(16):1-19. (Persian)

21. Bolhari J, Mohsenikabir M. Compiling and evaluating educational package of spiritual skills for university students. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2019;25(2):210-221. (Persian)

22. Broumandzadeh N, Karimi Sani P. Determining the Effectiveness of Spiritual Skills Training On General Health and Anxiety of Female High School Students in Tabriz. *Journal of Instruction and Evaluation*. 2015;8(31):9-23. (Persian)

23. Kashiri P, Fazlali M. The Effectiveness of Spirituality Therapy on Body Image Concern and loneliness in Nursing Students